

Το φυθκιώτικο υφαντό με εθνικό πρότυπο

[/ Γενικά Θέματα](#)

Ένας ακόμη θησαυρός της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς της Κύπρου, θωρακίζεται από την πολιτεία. Μετά το φημισμένο διεθνώς λευκαρίτικο κέντημα, το εξίσου διάσημο φυθκιώτικο υφαντό, απέκτησε πλέον το δικό του εθνικό πρότυπο βάσει του οποίου η κατασκευή και η διάθεση του διέπεται από συγκεκριμένες και αυστηρές διαδικασίες που διασφαλίζουν τη μοναδικότητά του.

Η όλη διαδικασία πραγματοποιήθηκε στην γενέτειρα του φημισμένου υφαντού, την κοινότητα Φύτη της επαρχίας Πάφου, η κοινοτική αρχή της οποίας παρέλαβε επισήμως το εθνικό πρότυπο για το φυθκιώτικο υφαντό. Η τελετή συνδιοργανώθηκε από το Κυπριακό Οργανισμό Τυποποίησης, την κοινότητα Φύτης και την Εταιρεία Τουριστικής Ανάπτυξης και Προβολής Περιφέρειας Πάφου και πραγματοποιήθηκε στην παρουσία εκπροσώπου της Υφυπουργού Πολιτισμού, Βασιλικής Κασσιανίδου και του διευθυντή Τυποποίησης, Πάμπου Καμμά. Η παράδοση του προτύπου έγινε στον κοινοτάρχη Φύτης αφού αυτό παρουσιάσθηκε για πρώτη φορά σε φορείς και κοινό με τη χρήση οπτικοακουστικών μέσων από τις συμβούλους συγγραφής του, Φρόσω Ηγουμενίδου και Πετρούλα Χατζηττοφή.

Σε χαιρετισμό της στην εκδήλωση, που ανέγνωσε ο Γιάννης Βασιιάδης, Λειτουργός Τυποποίησης στον Κυπριακό Οργανισμό Τυποποίησης, η Υφυπουργός Πολιτισμού έκανε λόγο για ένα δείγμα ζώσας κληρονομιάς του τόπου και για δημιούργημα αναγνωρίσιμο της πολιτιστικής ταυτότητας της Κύπρου.

Το πρότυπο αυτό, σύμφωνα με την κ. Κασσιανίδου, αποτελεί έναν οδηγό για τις μελλοντικές γενιές, για τις υφάντριες, για τους μελετητές και τους εμπλεκόμενους κοινωνικούς εταίρους ώστε να διασφαλιστεί εσαεί η γνησιότητα και μοναδικότητα του φυθκιώτικου υφαντού. Θεωρούμε προτεραιότητα την ενίσχυση των τοπικών κοινωνιών μέσω της Υπηρεσίας Κυπριακής Χειροτεχνίας, κατέληξε. Η Υπηρεσία θεωρεί ύψιστο μέλημα και πρώτιστο στόχο της την διατήρηση και συνέχιση της πλούσιας χειροτεχνικής γνώσης στις επόμενες γενιές.

Μιλώντας στην τελετή της Φύτης ο Διευθυντής Τυποποίησης, Πάμπος Καμμάς, ανέφερε ότι στις 86 σελίδες του προτύπου περιλαμβάνονται αναφορά στο αντικείμενο, στους όρους και ορισμούς, τα υλικά και μέσα που χρησιμοποιούνται για την κατασκευή, τα χαρακτηριστικά και η τεχνική του φυθκιώτικου υφαντού.

Περιλαμβάνει επίσης, τόνισε, δειγματολόγιο χρωμάτων για την ύφανση, καθώς και ιστορική αναδρομή κατασκευής του, φωτογραφικό υλικό σε υψηλή ευκρίνεια και σε πλήρη χρωματισμό και ολοκληρωμένα μια πιστή μεταφορά της τέχνης αυτής αποτυπωμένη στο χαρτί. Το πρότυπο αυτό μπορεί να αποτελέσει Οδηγό για τους εμπλεκόμενους Κοινωνικούς Εταίρους, ώστε να διασφαλιστεί η γνησιότητα και μοναδικότητα του φυθκιώτικου, κατέληξε ο κ. Καμμάς.

Από πλευράς της Εταιρείας Τουριστικής Ανάπτυξης και Προβολής Περιφέρειας Πάφου (ΕΤΑΠ), ο διευθυντής του φορέα, Νάσος Χατζηγεωργίου, δήλωσε μιλώντας στην τελετή ότι η ετοιμασία του Εθνικού Προτύπου αποτελεί μια ιστορική καμπή για την διατήρηση και ανάδειξη του φυθκιώτικου υφαντού.

Η εξέλιξη αυτή, τόνισε, συμβάλει ώστε να πετύχουμε τον στόχο μας που δεν είναι άλλος από το εγγράψουμε το Φυθκιώτικο Υφαντό στον κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

Την συγκίνηση και ικανοποίηση όλης της κοινότητας για την εξέλιξη αυτή εξέφρασε ο πρόεδρος του Κοινοτικού Συμβουλίου Φύτης, Κυριάκος Σωτηρίου, τονίζοντας ότι το φυθκιώτικο μεγάλωσε πολλές γενιές κατοίκων της κοινότητας και οι σημερινοί συνεχιστές της παράδοσης αισθάνονται το χρέος και την υποχρέωση να το διατηρήσουν ζωντανό.

Η σημαντικότερη συνισταμένη της διάσωσης και διάδοσης του φυθκιώτικου υφαντού είναι οι υφάντρες του, οι πλείστες εκ των οποίων μαθαίνουν την τέχνη από την παδική τους κιάλας ηλικία. Στη Φύτη, τόνισαν, παραδίδονται και μαθήματα από τις πλέον έμπειρες από αυτές ώστε να διασφαλίζεται η συνέχιση της τέχνης γενιά με γενιά.

Παρουσιάζοντας δείγματα της τέχνης τους κατά την τελετή της επίδοσης του Εθνικού Προτύπου, υφάντρες της Φύτης εξήγησαν ότι η η τέχνη του Φυθκιώτικου βασίζεται στα χρώματα και τα μοτίβα, ενώ στις κατασκευές περιλαμβάνονται τραπεζόμαντηλα, πετσέτες, πετσετάκια, τσαντάκια, μαξιλάρια και άλλα.

Συγγραφείς του Εθνικού Προτύπου για το φυθκιώτικο είναι η Φρόσω Ριζοπούλου-Ηγουμενίδου, Ομότιμη Καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο Κύπρου, Αντιπρόεδρος της Κυπριακής Ακαδημίας Επιστημών, Γραμμάτων και Τεχνών και η Πετρούλα Χατζητοφή, Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια Ερευνητική Μονάδα Αρχαιολογίας στο Πανεπιστήμιο Κύπρου.

Παρουσιάζοντας το Εθνικό Πρότυπο στις αρχές, επεσήμαναν ότι η παραδοσιακή κυπριακή υφαντική είναι τέχνη με μακρόχρονη ιστορία στον τόπο μας. Για την περίπτωση του Προτύπου για το φυθκιώτικο, τόνισαν, επιδιώχθηκε η όσο το δυνατό πιστότερη τεκμηρίωση και ανάδειξη των παραδοσιακών γνωρισμάτων που το διακρίνουν από άλλα είδη κεντήματος, διασφαλίζοντας την αναγνώρισή του ως αυθεντικού και μοναδικού είδους χειροτεχνικής δημιουργίας.

Όπως εξήγησαν οι κυρίες Ηγουμενίδου και Χατζητοφή, μετά την τυποποίηση του Λευκαρίτικου Κεντήματος, το 2020 ο Κυπριακός Οργανισμός Τυποποίησης ανέλαβε τον συντονισμό μιας νέας, σημαντικής δράσης για την προστασία και την εξέλιξη της παραδοσιακής τέχνης και τεχνικής, προχωρώντας με την εκπόνηση ενός Εθνικού Προτύπου για τα υφαντά κεντήματα της Φύτης στον αργαλειό.

Η συγγραφή του προτύπου για το φυθκιώτικο υφαντό, είπαν οι συγγραφείς, βασίστηκε στη συλλογή δεδομένων από πρωτογενείς και δευτερογενείς πηγές, από επιτόπια έρευνά τους στη Φύτη, καθώς και σε εργαστήρια της Υπηρεσίας Κυπριακής Χειροτεχνίας, όπου καταγράφηκαν οι τεχνικές διαδικασίες που σχετίζονται με τη σημερινή παραγωγή των Φυθκιώτικων.

Κατά τα νεότερα χρόνια, αναφέρεται στο πρότυπο, δύο περιοχές της Κύπρου, η Πάφος και η Καρπασία, διακρίθηκαν ιδιαίτερα στα κεντήματα του αργαλειού, στα οποία η τεχνική της υφαντικής συνδυάζεται με την τέχνη του κεντήματος. Στην Πάφο, κυριότερο κέντρο παραγωγής των κεντημάτων του αργαλειού ήταν η Φύτη, η οποία έδωσε το όνομά της στα κεντήματα αυτά, ενώ ίδιου τύπου κεντήματα παράγονταν και σε γύρω χωριά, όπως ο Άγιος Δημητριανός, η Λάσα, η Θελέτρα, το Γουδί και ο Στατός. Η ύφανση των Φυθκιώτικων ήταν αποκλειστικά γυναικεία εργασία και η τεχνική της μεταδιδόταν, μέχρι τον 20ό αιώνα, από γενιά σε γενιά.

Το κύριο χαρακτηριστικό που προσδιορίζει το φυθκιώτικο, ανέφεραν οι συγγραφείς του Προτύπου, είναι ότι κεντιέται από την υφάντρια στον αργαλειό κατά την ώρα της ύφανσης. Είναι κέντημα χειροποίητο με δύο όψεις, δηλαδή ξεχωρίζει η καλή όψη από την ανάποδη, η οποία κατά τη διάρκεια της κατασκευής βρίσκεται στην πάνω πλευρά του υφαντού. Το φυθκιώτικο διακρίνεται, παράλληλα, για την πολυχρωμία και πολυμορφία των σχεδίων του, τα οποία χρησιμοποιούνται σε

ποικίλους συνδυασμούς. Στα παλαιότερα φυθκιώτικα, για τα σχέδια χρησιμοποιούσαν δύο μόνο χρώματα, το κόκκινο και το μπλε. Αργότερα εμπλούτισαν το ρεπερτόριο των χρωμάτων με τρία ακόμη χρώματα, πράσινο, κίτρινο και πορτοκαλί. Τα χρωματιστά, κεντημένα σχέδια συνήθως προβάλλουν πάνω στο λευκό φόντο του στημονιού, το οποίο ενίοτε έχει κατά μήκος λεπτές χρωματιστές ρίγες. Τα σχέδια είναι κατά κανόνα γεωμετρικά/γραμμικά, λόγω της τεχνικής της ύφανσης, και επαναλαμβάνονται σε σειρά, σε διαδοχικές παράλληλες ζώνες, καταλαμβάνοντας τα δύο άκρα του υφαντού, συχνά εκατέρωθεν κεντρικού συνθετότερου σχεδίου, ή καλύπτοντάς το ολόκληρο. Σε απλούστερες περιπτώσεις χρησιμοποιούνται μεμονωμένες ταινίες του ίδιου σχεδίου. Τα πιο πάνω χαρακτηριστικά καθορίζουν τη γενική εμφάνιση του φυθκιώτικου υφαντού.

Πρώτη ύλη το βαμβάκι και το μετάξι

Η κυριότερη πρώτη ύλη για το φυθκιώτικο, σύμφωνα με τις κυρίες Ηγουμενίδου και Χατζητοφή, ήταν και παραμένει το βαμβάκι, αν και κατ' εξαίρεση σε φυθκιώτικα χρησιμοποιείται και το μετάξι, κατά βάση στο υφάδι.

Τα σχέδια των φυθκιώτικων κεντημάτων του αργαλειού είναι εμπνευσμένα από το περιβάλλον και αντικείμενα και εικόνες της καθημερινής ζωής. Στα σχέδια παρατηρούνται διαφορετικοί συνδυασμοί χρωμάτων, τα οποία εναλλάσσονται ανάλογα με τις προτιμήσεις της υφάντριας.

Δυστυχώς, κατά τις τελευταίες δεκαετίες ο αριθμός των υφαντριών που ασχολούνται με την κατασκευή των Φυθκιώτικων υφαντών έχει μειωθεί σημαντικά, όπως και γενικότερα ο αριθμός των κατοίκων της Φύτης και των γύρω χωριών, αναφέρουν οι συγγραφείς του Προτύπου. Ωστόσο, νέες γυναίκες έχουν τη δυνατότητα να μάθουν την τέχνη του Φυθκιώτικου υφαντού από παλιές υφάντριες, οι οποίες εξακολουθούν να εργάζονται μέχρι σήμερα στους αργαλειούς τους, θυσιάζοντας πολύ χρόνο και κόπο για τη συνέχιση μιας τέχνης που τους παραδόθηκε από τις προηγούμενες γενιές υφαντριών.

phileneews.com